

nedivadelní prostory (jako jsou například veřejné prádelny), *Gruppo di lavoro Masque teatro*, působící od konce osmdesátých let, považované za „divadlo architektury“ appiovského typu a pracující ve zvýšené míře s videem, *Fanny & Alexander* z roku 1992, opět ovlivněná poetikou Carmela Bene, divadelně-taneční skupina *Accademia degli artefatti*, *Teatrino Clandestino*, zdůrazňující vizuální stránku svých divadelních produkcí, *Teatro del Lemming*, *Segnalemoss*, *Aenigma*, *Terzadecade*, *Prima materia*, *Grad Zero teatro*, *La Nuova Complesso Camerata*, *Rossocinabro*, *Studio di Scandicci* či společnosti nového tance *Sosta Palmizi*, *Compagnia Virgilio Sieni Danza*, *Compagnia Enzo Cosimi* a *Kinkaleri*. Tedy základny divadelníků, jež se snaží o zcela novou poetickou éru, neovlivněnou minulým divadlem, kteří záměrně ničí stopy vyšlapané společností *I Maggazzini*, *Teatri uniti* či Georgiem Barberiem Corsettim a vytvářejí nový divadelní kodex. Pozornost je věnována obzvláště létům 1996 – 1999, která radikálně změnila organizaci divadla tohoto typu.

Poslední kapitola se zamýšlí nad divadelním jazykem, scénou, úlohou mýtů, rituálů a zvuků experimentálních souborů poslední generace a za ní následuje dosud nezveřejněný soupis všech inscenací a videozáznamů a přehled významných pravidelných festivalů a přehlídek.

Autoři knihy *Nuova scena italiana* přinášejí základní informaci o současném dění bez jakýchkoliv velkých shrnutí a rozborů. Jelikož si uvědomují neukončenost poslední vývojové etapy jmenovaných alternativních skupin, nepokoušejí se ani o načrtnutí jejich dalšího možného směřování.

Ačkoliv je studie velkým přínosem především pro italskou teatrologii, její případný překlad do češtiny by mohl inspirovat i nejmladší generaci našich divadelních tvůrců a teoretiků.

Veronika Valentová

ZINAJDA NIKOLAJEVNA GIPPIUSOVÁ (1867 – 1945)

Bibliografický soupis základní literatury

Poezie a próza

Гиппиус, З. Н.: *Алый меч. Рассказы*. (4-ая книга, изд. М. В. Пирожкова), С. – Петербург 1906.

Гиппиус, З. Н.: *Дмитрий Мережковский*. Париж 1951.

Гиппиус, З. Н.: *Живые лица*. (Выпуск первый), (*Мой лунный друг /о Блоке/ – Одержимый /о Брюсове/ – Маленький Анин домик /Выругова/*, Издательство „Пламя“, Прага 1925.

Гиппиус, З. Н.: *Живые лица*. (Выпуск второй), (*Задумчивый страничник /о Розанове/ – Отрывочное /о Сологубе/ – Благоухание седин /о многих/*, Издательство „Пламя“, Прага 1925.

- Гиппиус, З. Н.: *Зеркала. Вторая книга рассказов*, С. – Петербург 1898.
- Гиппиус, З. Н. /Антон Крайний/: *Литературный дневник. 1898 – 1907* (изд. М. В. Пирожкова), С. – Петербург 1908.
- Гиппиус, З. Н.: *Литературный смотр*. Свободный сборник., Под. Ред. З. Н. Г. И и Д. С. Мережковского, Париж 1939.
- Гиппиус, З. Н.: *Небесные слова и другие рассказы*, Книгоиздательство „Русская земля“, Париж 1921.
- Гиппиус, З. Н.: *Новые люди. Рассказы*, С. – Петербург 1896- также Г. З. Н.: *Новые люди. Рассказы* (2-ое издание М. В. Пирожкова), С. – Петербург 1907.
- Гиппиус, З. Н.: *Петербургские дневники (1914 – 1919)*, Нью-Йорк 1982.
- Гиппиус, З. Н.: *Последние стихи. 1914 -1918*, (Вступительная статья, составление и предисловие С. Лесневского), Библиотека „Огонек“, № 32, Издательство „Огонек“, Москва 1991 – также отдельный оттиск : Г. З. Н.: *Последние стихи. 1914 -1918*. Петербург 1918.
- Гиппиус, З. Н.: *Роман – царевич. История одного начинания*, Издательство Моск. К-ва, Москва 1913.
- Гиппиус, З. Н.: *Собрание стихов. 1889 – 1903 г.*, Издательство „Скорпион“, Москва 1904.
- Гиппиус, З. Н.: *Собрание стихов. 1804 – 1910 г.*, выпуск второй, Издательство „Скорпион“, Москва 1910.
- Гиппиус, З. Н.: *Сочинения. Стихотворения. Проза (Вступительная статья, составление, подготовка текста и комментарий : К. М. Азадовский и А. В. Лавров.)*, Издательство „Художественная литература“, Ленинград 1991.
- Гиппиус, З. Н.: *Стихи. Воспоминания. Документальная проза* (Сост. Е. М. Бень, вступ. статья Е. В. Барабанов, рубл. материалы: Е. В. Барабанов, М. М. Павлова, В. И. Миллер.), Библиотека журнала „Наше наследие“, Москва 1991.
- Гиппиус, З. Н.: *Стихи. Дневник 1911 – 1921*, Издательство „Слово“, Берлин 1922.
- Гиппиус, З. Н.: *Стихотворения*, Париж 1984.
- Гиппиус, З. Н.: *Стихотворения* (Вместе с Д. С. Мережковским), Таллин 1992.
- Гиппиус, З. Н.: *Сияние книга. Петербургский дневник 1914 – 1918 (Русская библиотека. Кн. 6.)*, Белград 1929.
- Гиппиус, З. Н.: *Сияния*. Дом книги 1938 („Русские поэты“ – вып. 2), Париж 1938.
- Гиппиус, З. Н.: *Третья книга рассказов*, С. – Петербург 1902.
- Гиппиус, З. Н.: *Царь и революция*, Београд 1919.
- Гиппиус, З. Н.: *Черное по белому* (5-ая книга рассказов, изд. М. В. Пирожкова), С. – Петербург 1908.
- Гиппиус, З. Н.: *Чертova кукла. Жизнеописание в 33-х главах*, „Московское книгоиздательство“, Москва 1911.

Drama

- Гиппиус, З. Н.: *Святая кровь*. В кн. Северные цветы на 1901 год, собранные Кн-вом „Скорпион“., Москва, 1901, с. 1 – 36.
- Гиппиус, З. Н. (совместно с Д. С. Мережковским и Д. В. Философовым): *Маков цвет. Драма в четырех действиях*. Издание М. В. Пирожкова, С. – Петербург, 1908- также Русская мысль, 1908.
- Гиппиус, З. Н.: *Зеленое кольцо. Пьеса в четырех действиях с послесловием „Зеленое – Белое – Алое*. (Дозволено военной цензурой 29 апреля 1916 г.), Издательство Огни, Петроград, 1916.

Divadelní manifesty

Гиппиус, З. Н.: *Слово о театре* (Подпись – Антон Крайний.), в кн. Литературный дневник (1899 – 1907), (изд. М. В. Пирожкова), С. – Петербург 1908, с. 133 – 144.

Překlady

Gippius, Z. N. – Mereschkowski, D. S. – Philosophoff, D.: *Der Zar und die Revolution. Zweite Auflage*, Munchen 1908.

Gippius, Z. N. – Merežkovskij, D. S. – Filosofov, D. V.: *Makový květ. Drama o čtyřech dějstvích* (173. sv. Uměleckých Snah, které vede a vydává B. Kočí), (Autorizovaný překlad Žofie Pohorecké), Praha 1919.

Gippius, Z. N.: *Noví lidé (Povídky)*, (překlad Jana Stenharda), Praha 1907.

Gippius, Z. N. (Merežkovskaja) : *Zlatokvět*. Vilémkova knihovna sv. 113, (překlad Stanislava Minaříka), Praha 1913.

Hippius, Z. N.: *Collected dramatical works*. (First comprehensive ed. with a preface, and a separate introduction to each of the three plays by Temira Pachmuss), Centrifuga. Russian Printings Vol. 19. /Reprint:/, Wilhelm Fink, Munchen 1972.

Časopisecké a novinové články

Андр-ич, Е. /Соловьев, Е. А.: *Декаденты*, Научное обозрение, 1901, № 8, с. 76 – 91.

Багно, В. Е.: „Красный“ цикл писем Зинаиды Гиппиус к Зинаиде Венгеровой. Русская литература. Историко-литературный журнал, № 1, „Наука“, С. – Петербург 1998, с. 84 – 88.

Белый, А.: *О писателях (Гиппиус)*, в кн. Арабески. Книга статей.. Издательство „Альциона“, Москва 1911, с. 437 – 447.

Берковский, Н. Я.: *Чехов. От рассказов и повестей к драматургии*, Литература и театр, Москва, с. 48 – 182.

Вольнский, А. Л.: *З. Н. Гиппиус (Мережковская)*, в кн. Борьба за идеализм. Критические статьи., т. 1, Издание Н. Г. Молоствовова, С. – Петербург 1900, с. 396 – 401.

Вольнский, А. Л.: *Современная русская беллетристика*, в кн. Книга великого гнева. Критические статьи – заметки – полемика., Издание С. – Петербургского Товарищества „Труд“, С. – Петербург 1904, с. 167 – 199.

Вольнский, А. Л.: *Стихи*, в кн. Книга великого гнева. Критические статьи – заметки – полемика. Издание С. – Петербургского Товарищества „Труд“, С. – Петербург 1904, с. 430 – 445.

Гиппиус, З. Н.: *Месса. Переводная картинка*, в кн. Северные цветы на 1903 год, собранные Кн-вом „Скорпион“, Москва, 1901, с. 65 – 73.

Гиппиус, З. Н.: *Небесные слова* (Рассказы), в кн. Северные цветы на 1902 год, собранные Кн-вом „Скорпион“, Москва, 1901, с. 16 – 61.

Гиппиус, З. Н.: *Стихи (Сны, Сосны, Страны уныния, Среди природы.)*, в кн. Северные цветы на 1902 год, собранные Кн-вом „Скорпион“, Москва, 1901, с. 106–109.

Гиппиус, З. Н.: *Тварь*, в кн. Северные цветы Ассирийские, Альманах кн-ва „Скорпион“, Москва, 1905, с.79 – 93.

Колтоновская, Е.: *З. Н. Гиппиус – Новые люди*. Образование, 1907, № 1, с. 132 – 136.

Лундберг, Е.: *Проза и поэзия З. Гиппиус*. Заветы, 1913, № 1, с. 68 –79.

Михайловский, К. К.: *Г-жа Гиппиус и „ступени к новой красоте“*, в кн. Отлитки. Том I., Издание редакции журнала „Русское богатство“, С. – Петербург 1904, с. 316 – 332.

- Пахмусс, Т.: *Последний круг*. Поэма З. Н. Гиппиус, Возрождение, 1968, № 198, с. 7 – 51 и № 199, с. 7 – 47.
- Чудовский, В.: „Русская Мысль“ и романы В. Брюсова, З. Гиппиус, Д. Мережковского, Аполлон, 1913, № 2, с. 72 – 77.
- Fischer, O.: *Z divadelní kroniky*, Národní listy, 9. 3. 1920, s. 14.
- Kodiček, J.: *Divadlo umění*, in: Scéna, sv. 1. /první půlročník/, 1913, 183 – 185.
- Tille, V.: *Divadlo. D. S. Merežkovskij, D. Filozofov, Z. Gippiusová: Makový květ*, Národní listy, 1913, č. 132 (16. května), s. 11.

Vypracoval Pavel Klein

D(R)ÁMY

(Nové číslo slovenského kulturního časopisu *Aspekt*)

Slovenský feministický kulturní časopis *Aspekt* vydávaný stejnojmenným zájmovým sdružením žen vychází od roku 1993. Dosud vyšlo devatenáct čísel, včetně čísla nejnovějšího (2/2002), které má název *D(r)ámy*.

Jak již název napovídá, tematickou osu tvoří texty žen-dramatiček – „dam dramatu“. V časopise najdeme také řadu teoretických textů věnovaných problematice reprezentace žen v dramatech napsaných autory-muži, jinak řečeno texty věnované „dámám (v) dramatu“, a to ve fundamentálních textech světové dramatiky (W. Shakespeare, H. Ibsen, H. von Kleist, M. Maeterlinck). Další skupinou textů jsou studie věnované postavení ženy-umělkyně v patriarchální společnosti, tedy ženy osvobozující se z pozice popisovaného objektu a přecházející do „role“ ústředního subjektu – autora uměleckého díla.

Tematika posledního vydání časopisu *Aspekt* – feministické drama, drama z pohledu feministické estetiky – inspirovala také strukturu hlavní textové části časopisu, která kopíruje formu tradičního dramatického textu (tvoří ji čtyři dějství oddělená dvěma přestávkami a jedním intermezem a uzavírá část nazvaná „opona“).

Zatímco hlavní struktura čísla odpovídá stavbě tradičního dramatického textu rozděleného na hlavní a vedlejší text, v rámci jednotlivých kapitol je uplatněn princip sítě, který v protikladu k hierarchické (patriarchální) struktuře tradičního dramatu vnímáme jako uplatnění ženského principu ne mimo tradiční patriarchální systém, ale v jeho rámci.

Jednotlivé kapitoly mají podobu hypertextu a vytvářejí tak nehierarchizovanou strukturu, umožňující vidět danou problematiku z různých úhlů pohledu vnitřně nehomogenní feministické teorie. Spojení textů v jednotlivých kapitolách-dějstvích je volné. Články často rozvíjejí pouze jeden dílčí aspekt, problematiku či téma, které jsou v jiném článku dané kapitoly-dějství pouze zmíněny nebo naznačeny a tak vzniká nehierarchizovaná síť strukturovaných informací o daném tématu a jeho kontextu. Texty v kapitolách by mohly mít libovolné pořadí a pouze determinace, kterou s sebou přináší medium knihy-časopisu (tj. textu psaného na papíře – stránkách řazených za sebou), vede ke čtení textů